

№ 24

Utgiven av Svenska Folkförbundet.
Redaktör: Andreas Stahl, Riddaregatan 3, Reval.

7 dec.

Var är du?

Vi leva i en tid, som är full av oro, när kampen för tillvaron är hård och kräver stor ansträngning. Isynnerhet har detta år, som strax gått till ända, varit hårt mot våra ö- och kustbor.

Sammanhållning och hjälpsamhet att bära gemensamma bördor och räcka en broderlig hand till den hjälpbehövande i vår mitt är ett behov, som måste påpekas.

Även i kulturellt hänseende hota tidens stormvindar att bort-sopa många ur vår mitt. Att be-främja en inre gemenskap, stärka sammanhållningen, har även all-tid varit denna vår lilla tidnings syftemål, sedan den först utkom för 10 år sedan.

Den vill komma till varje hem, till varje hus, där svensk tunga talas, ja, till varje hydda vid skogsbrynet, och enslig koja vid havsstranden, där man ännu med möda och besvär lyckats bibehålla sitt svenska modersmål här i Estland.

Den vill även vara en liten bud-bärare från våra bygder för dessa, som ryckts från desamma: den vill uppsöka den enslige vand-raren, som går sin stig fram bland främlingar, den vill hitta vägen till de våra, som plöja ha-vets vågor, den vill leta sig fram till det rum eller vindskammare där den svenska tjänarinnan eller arbetaren funnit sin tillflykt, brin-gande till alla en hjärtevarm svensk hälsning.

Den vill dock icke blott bringa hälsningar utan även ropa varnin-gens ord till alla dessa, som hål-la på att glömma sitt svenska språk och sin härkomst. "Tag vara på dig själv, tag vara på din broder!

Denna tid är förbi, när sven-sken här föredrog något främman-de språk framför sitt eget, och den nationella väckelse som gått genom våra bygder, har nog fört rätt många till våra led, men det kan ej förnekas att vi ännu hitta på personer, som äro kalla för de nationella strävandena och lik-giltiga för ädel verksamhet. Felet ligger i allmänhet i brist på upp-fattning och här har varje vaken man och kvinna, gammal, och ung, ett fällt att bearbeta, ett missions-arbete att bedriva.

Vi ha många sköna exempel därpå, att vad som göres i kär-lek och ideell strävan, bär frukt i sinom tid. Må vi ej tröttna!

Är du med i vårt led? Har du fullgjort din plikt som svensk? Kom ihåg, att den som icke älskar sitt folk och sitt språk, han har sålt sin förstfödslo rätt och går miste om livets sanna lycka!

"Upp att verka med all din håg,
Värna vårt språk och minne!
Ung och gammal, och hög och låg
Ene det svenska sinne."

Nucköbo.

Par ord till för att få sannin-gen fram.

Kustbon Nr. 23 har verkligen haft orsak att förarga sig över mig, men lyckligtvis är det denna gång fråga om ett missförstånd eller ett illvilligt skämt, som kom-mit på min räkning.

I mitt den 6 nov. d. å. i „Aka-deemiline Hõimuklubi“ i Dorpat hållna föredrag vidrörde jag hu-vudsakligen endast den estnisk-svenska språkgränsen i nordvästra Estland och frågan, om svenskar-na estniseras eller tvärtom, åsido-

sättande helt och hållet alla poli-tiska och nationella åskådning-sätt. Huvudinnehållet i mitt före-drag var just att understryka det goda förhållandet mellan härva-rande svenskar och ester. När jag senare läste referatet av mitt föredrag, var jag ytterst förvånad, redan över det absurda uti, att Estlands svenskar arbeta hand i hand med våra f. d. godsägare. Icke endast mitt, utan även vid samma möte hållna föredrag av dr. J. Mägiste var alldeles orik-tigt refererat. Utom till „Päeva-leht“ hade den fantasirike korres-pondenten även sänt dessa samma uppgifter till en finskspråkig tid-ning i Helsingfors.

För sanningens skull antog „Akadeemiline Hõimuklubi“ vid sitt följande möte den 20 nov. en protestresolution, som sändes till publicering i de förutnämnda tidningarna. I „Akadeemiline Hõimuklubis“ protokoll är också mitt föredrag refererat, så att det finns en säcker källa för erhållande av fakta.

Härstammande på mödernet av svenskar, har jag ständigt stått nära det svenska folket, i synnerhet „Aibofolket“, och har det aldrig fallit mig in börja utbreda falska uppgifter om det. Jag har härstädes med intresse deltagit i den svenska kolonins samkväm och har ett par gånger företagit längre studieresor till Nuckö och Svenskby på Dagö, av vilka resor resultaten förvaras i estniska forn-minnesarkivet såsom mångsidigt material, belysande Aibo-svenskar-nas fornminnen.

Högaktningfullt

Paul Ariste.

Även den fattigaste skall ha sin julglädje.

Därför säljer jag till julen till billigaste pris:

Vetemjöl 16—22 cent skålp.

Russin 35—50

Julkarameller, julgransljus, pepparkakor, apelsiner, nötter, julgransglitter
o. s. v.

Hans Pabst, Hapsal, Karja t. 6.

En bok om Dagö-svenskarna.

Harry Blomberg:
Babels älvar. Stock-
holm, Wahlström & Wid-
strands förlag. Kr. 6:50.

Man kommer att tänka både på Selma Lagerlöfs „Jerusalem“ och Johan Bojers „Vor egen stamme“, när man läser Harry Blombergs nya arbete. Det är ungefär samma motiv, en lantlig befolknings uppbrott och avsked från det fäderneärvda hemmet till ett fjärran okänt land och ovissa öden, samma breda, detaljrika uppläggning, samma lugn och saklighet över skildringen i alla tre böckerna. Ännu en likhet ligger däruti, att ingendera kommer med några stora och märkliga händelser, det stora äventyr, varom det hela rör sig är den enda sensationen. Men man bör givetvis akta sig för att gå för långt i jämförelsen, — „Babels älvar“ är ett självständigt, personligt präglat arbete i sin kärnfulla realism men på samma gång litet torra fantasilöshet väsenskiilt från Lagerlöfs och Bojers redan klassiska vordna verk.

Boken skildrar Dagö-svenskarnas förvisning från fäderneön och deras mödosamma, årslånga färd till Gammalsvenskby. Huvudpersonen är en ung bondpojke, mogen till man, då hans landsmän sända honom med en petition till kejsarinnan i Petersburg, och sedan den som går i spetsen för för emigranttåget. Någon djupare karaktärsbildning består författaren varken honom eller någon av de många bipersoner, som röra sig runt om honom, — arbetet är lagt på en annan bog. Det är framförallt den kollektiva sinnensstämningen hos de tolvhundra utvandarna inför greve Stenbocks åsidosättande av deras gamla svenska rättigheter, mottagandet av den kejsarliga ukasen om förvisningen under tåget med allt dess nya och alla svårigheter och till sist vid målet, hednalandet vid Babels älvar, som Blomberg vill skildra. Intrycket därav

blir också långt starkare än det de enskilda personerna förmå ge. Av dessa minnes man kanske bäst gestalten av den präktige bonden, som själv håller sig i bakgrunden men de facto är folkets ledare, och prästen, som vid Novgorod möter de misströstande och ger dem krafter till nya ansträngningar.

„Babels älvar“ är en fängslan de bok och i särskild grad bör den kunna påräkna estlandssvenskarnas intresse. Så som Blomberg skildrar livet och tillvaron på Dagö, så var det säkerligen vid den tiden överallt, bär aibo-folket hade hem och härd. Man har intrycket av, att författaren där rör sig på mark han sett och i förhållanden, som han ingående studerat. Svagare blir framställningen, när det gäller den ryska miljön, då blir greppet ibland rätt valhant. Ett par kapitel, de som avhandla greve Stenbock och intrigerna vid det ryska hovet, skulle till och med utan skada för det hela kunnat vara borta.

Något mästerverk är således inte „Babels älvar“ men det är ett arbete, värt allt erkännande. I Sverige bör det bidra till kunskapen och medvetandet om landsmännen i Estland och Ukraina, och bland dem bör det tjäna till att stärka samhörighetskänslan med det avlägsna moderlandet.

Brage Engedahl.

Lagerlöfsafton i Dorpat.

Dorpatavdelningen av „Svenska Odlingens Vänner“ hade lördagen den 17 november anordnat en svensk afton i Karskusliit-s lokaler, den första för läsåret. Sagda datum hade valts för att festen så mycket som möjligt skulle sammanfalla med Selma Lagerlöfs 70-årsdag den 20; på själva jubileumsdagen lät det sig tyvärr icke göra. Programmet hade också sammanställts med tanke därpå. Det var till stor del ägnat Selma Lagerlöf och Värmland.

Efter ett musiknummer för piano och cello, förtjänstfullt utfört av hrr Hjalmar Pöhl och Siegfried Wunderlich, hälsade univ.-lektor N. H. Lindberg de närvarande välkomna och gav sedan i ett timslångt föredrag en översikt över den frejdade författarinnans liv och diktning. Det illustrerades av 35 ljusbilder, som visade de olika, genom „Gösta Berlings saga“ bekanta platserna kring Frykens „Lövens långa sjö“ framför allt Rottneros („Ekeby“), Gylleby („Munkeby“ i „Gösta Berlings saga“, „Hedeby“ i „Lövensköld-ska ringen“) och Mårbacka („Lövdala“). I anslutning därtill redogjorde lektor L. för flera episoder i „Gösta Berlings saga“ och andra verk, som tilldragit sig där, samt för ett personligt besök i Fryksdalen och på Mårbacka hos dr Lagerlöf i början av oktober. Efter föredraget följde tedrickning. Man satt länge till bords, men det blev aldrig långsamt, ty mellantiden utfylldes med en rad nummer. Hrr Pöhl och Wunderlich spelade ytterligare ett stycke för piano och cello, „Ave Maria“ av Bach-Gounod, därjämte bjöds på mycket grammofonmusik med huvudsakligen svenska skivor. Det starkaste intrycket av dessa gjorde Eklöfs „Morgon“ i Martin Öhmans insjungning. Dessförinnan hade univ.-lektor Lindberg läst upp hela texten till nämnda dikt, vilken är skriven av Ossiannilsson. Under andra pauser i musicerandet reciterade lektor L. ännu en del skker, nämligen efterskriften i Lagerlöfs roman „Mårbacka“ och Frödings dikt „Strövtåg i hembygden.“ Samtidigt läste han upp ett från S. O. V:s ledare lektor Hans Pöhl i Reval ingånget hälsnings-telegram. Till denne beslöts de närvarande på lektor Lindbergs förslag att sända skriftlig hälsning och likaså till dr Selma Lagerlöf, författarinnan Maj Hirdman, Västerås, fru Gunhild Häkansson, Gylleby, Sunne, kapten S. Paulson, Rottneros, Riksföreningen samt professorerna Vilh. Lundström Johan Bergman och Birger Nerman. När tedrickningen avslutats, följde dans till grammofonmusik; det var gammal svensk vals, schottis och hambo, som kom till utförande och synbarligen roade de närvarande. Under de pauser, som gjordes, deklamerade lektor Lindberg Gei-

jers "Den lille kolargossen" och Maj Hirdmans "Farfar". Därjämte utgjorde unison sång ett viktigt och uppiggande inslag i programmet senare hälft. Efter ackompanjemang av dels fröken Gertrud Dannenberg och dels hr Hjalmar Pöhl sjöngs med liv och lust "Vi gå över daggstänkta berg", "Tre trallande jantor". "Här är gudagott att vara" och "Vårvindar friska". Den alltigenom lyckade aftonen, som samlat 37 deltagare och ekonomiskt gick ihop, avslutades med unisont avsjungande av Heidestam-Stenhammars "Sverige". N. H. L—g

Riksdagen.

Den 16. november gav riksdagens talman Einbund socialistiske riksdagsmannen August Rei i uppdrag att bilda en ny regering efter det agraren Soots misslyckats. Nu har Rei efter många om och men hunnit så långt att han den fjärde dennes kunde framlägga följandelista över en av sju ministrar sammansatt regering: August Rei (soc.) riksäldste, Tönis Kalbus (arbetsp.) inriks- och justitieminister, Jaan Lattik (kr. folkp.) utriksminister, Mikkel Juhkam (arbetsp.) krigsminister, Alex. Oinas (soc.) finans- och handels-industrim., Karl Soenberg (nyb.) jordbruksm., O. Köster (nyb.) kommunikationsm., Leopold Johanson social- och bildningsminister.

Anmärkas må, att enligt den nya lagen, som redan antagits i första läsningen består den nya regeringen av sju ministrar jämte riksäldsten, som ministerpresident. Så har inrikes- och justitieministerposterna förenats, ävenså finans- och handels-industriministerium, och social- och bildningsministerierna.

Den nuvarande regeringen är sammansatt av 4 partier: kristliga folkpartiet, socialdemokraterna nybyggarna och arbetspartiet och räknar 57 röster i parlamentet, oppositionen (agrarna, folkpartiet, tyskarna, ryssarna och vänster socialisterna) räknar 43 röster.

Att de kristliga ingått förbund med socialdemokraterna har väckt allmänt intresse, ävenså socialisterna ha lovat tillmötesgå de kristligas fordringar: erkänna att kyrkorna få ersättning för jorden, som genom jordreformen fråntagits dem; betala ersättning för

registreringen och grunda för ändamålet en riksfond; ävenså få kyrkorna skog till bränsle och andra behov.

Genom sådana kompromisser hoppas man på gott samarbete för det allmänna bästa. I övrigt är regeringsprogrammet det vanliga eftersom rikets finanser ej tillåta för stora budgeten.

Prosten Erik Petzäll lämnar Reval.

Prosten Erik Petzäll som varit anställd som kyrkoherde i Svensk-Finska St. Mikael församlingen och svensk sjömanspräst i Reval, samt kontraktsprost för de estlands-svenska församlingarna omkring $4\frac{1}{2}$ år, höll söndagen den 18 november avskedspredikan, för att någon tid tjänstgöra i sjömansvården i Lund och Malmö och från den 1. aug. 1929 tillträda kyrkoherdetjänsten i Fristads församling i Skara stift.

Prosten E. Petzäll har under vistelsen i Estland tagit verksam del i det andliga och kulturella arbetet: varit medlem i Svenska Odlingens Vänners centralstyrelse, initiativtagare och ordförande i Svenska klubben i Reval m. m.

Med flit och energi har prosten P. insatt sig i förhållanden härute som mycket betydligt skilja sig från det kulturellt högtstående moderlandet Sverige.

Med tillfredställelse måste konstateras att prosten P. lyckats i sina bemödanden. En framträdande egenskap hos prosten P. är hans tättframma, ärliga svenska sinne och hängivenhet för detta arbete, som göres härute i andligt, kulturellt och nationellt hänseende.

Svenska församlingen i Reval har isynnerhet anledning att minnas prosten P. med bästa tacksamhet för det stöd som genom hans bemödanden kommit församlingen till del i form av understöd från Sverige och annat håll för flera trängande behov. Svenska folkskolorna i Vichterpal och Korkis stå också i tacksamhetskuld till prosten P. för den välvilja och hjälp de fått röna, och annexförsamlingen på Nargö har funnit det stöd och hjälp som den så väl förtjänar.

Den insamlade kapellfonden, som igångsatts genom prosten P. bemödanden, utgör ett varaktigt och kärt minne i nargösvenskar-nas historia.

Född.

En dotter
Birkas folkhögskola.
Nuckö, 20 november 1928.

Ester och Emil Adalberth.

Prostinnan Petzäll har genom sitt intelligenta och hjärtliga väsen, vunnit allas, som kommit med henne i beröring, tillgivenhet och aktning, och har efterlämnat de bästa minnen.

Amundsens undergång. Franske flygministerns uppfattning. Flygministern Laurent Eynac lämnade in för den särskilda flygkommissionen en redogörelse för, hur man tänkt sig att olyckan tillgätt, då Guilbauds Lathammaskin förolyckades på färden till Spetsbergen med Amundsen ombord. Dimman torde ha hindrat flygarna från att se det under dem liggande havet. Hålet i den funna bensintanken tydde på att maskinen vertikalt störtat ned i havet.

Världens ullproduktion beräknas till 760,600 ton. Internationella landbruksinstitutet i Rom uppskattar ullproduktionen i världens viktigaste produktionsländer under perioden 1928—29 till inalles 760,600 ton mot 761,100 ton i följ. Därav producera Australien 357,000 mot 358,000 ton, Nya Zeeland 87,100 mot 83,000 ton, Argentina 150,000 mot 146,000, Uruguay oförändrat 65,000 ton. Kvaliteten i Argentina och Uruguay betecknas såsom god, i Nya Zeeland som tämligen god, i Sydafrika och Australien något mindre god än under den näst föregående klippningssäsongen.

ANSGARS 1100-ÅRSMINNE.

Biskopsmötet i Sverige hemställer hos regeringen om firande av Ansgars 1100-årsjubileum och av Augsburgska bekännelsens framlämnande vid midsommaren 1530. I likhet med vad prästståndet för 100 år sedan hemställde, förordar biskopsmötet att, de båda minnena förbindas med varandra och på lämpligt sätt begås vid midsommaren. Även framhåller biskopsmötet önskvärdenheten av att i 1930 års bönedagsplakat jämsides med böndagstexterna för-

ordnas om texter, tacksägelsebön och andra moment, som tillhöra ett värdigt begående av den svenska kristenhetens nämnda minnen i rikets alla kyrkor.

Samtidigt begär biskopsmötet, att kollekten vid de gudstjänster, som under år 1930 ägnas åt 1100-årsjubileet av Ansgars verk i Birka, måtte anslås till svenska kyrkans mission.

Kömpannen Josef Schönberg †.

Söndagen, den 25 nov. nedbäddades på svenska församlingens i Reval kyrkogård handlanden Josef Schönberg.

Den hädangångne var hemma i Rickholtz, men hade en längre tid varit bosatt i Laits, Nissi socken.

Schönberg var i alla avseenden en ärlig svensk med öppen blick för livets behov och satte ej ljuset under skäppan.

Frid över hans minne!

Jordbävningen i Chile: 200 döda, 500 skadade. Santiago, 2 dec. (F. N. B.) Jordbävningens dösoffer uppskattas till omkring

200 och antalet skadade till omkring 500. Den svårast hemsökta staden är Talca, där hundratals människor tillbragt natten ute i parkerna. Constitucionshamn har även anseeligt skadats. — Reuter.

En hel stad störtar in i Flandern. Den alltjämt översvämmade staden Moerzeke är svårt skadad. De under vatten stående husen hota störta in och invånarna, c:a 4,000 personer, utrymma sina bostäder.

För övrigt ser det ut som om faran för ytterligare dammbrott vore förbi. Dammarna vid Ostende ha stått rycken även vid torsdageftermiddagens svåra flod. I de områden där livsmedlen tryta, är röda korsets hjälpaktion i full gång och de personer, som önskat utrymma sina bostäder, ha redan transporterats bort.

Kapital klart för ny Zeppelinare. Det erforderliga kapitalet för byggandet av ett nytt Zeppelinluftskepp, som skall tagas i bruk 1930, har enligt vad generaldirektör Colmann meddelade vid ett industrimöte i Göppingen redan ställts till förfogande från

privat håll. Generaldirektören betonade även nödvändigheten av att bygga luftskeppshallar icke blott i Baden utan även i södra Frankrike och Sevilla.

Gåva.

Konsul Erik Gahnback härstades har skänkt 100 kronor, varav 80 kronor gå till de svenska skolorna till barnfester.

För gåvan frambäres här till den gode givaren ett varmt tack.

Ett intressant föredrag om Selma Lagerlöf med anledning av hennes 70-års dag hölls med föreläsning av ljusbilder i Reval den 24 nov. av universitetslektor Nils-Herman Lindberg.

Svenska Skolans i Reval julfest äger rum den 19 d:s kl 6 e. m å Nygatan 15.

Alla välkomna!

Under året 1929 utkommer Kustbon med ett nr i veckan.

Nästa nr utkommer omkr. den 20 d:s. *Red.*

Jag befinner mig i nödlägenhet

och ber därför om arbete. Emottager hälsöms- och allehanda stickningsarbeten av bomull och ylle, såsom tröjor, kjolar, strumpor och dylikt. Utför även omstickning av gamla persedlar.

A. Nyberg

Reval, Vana Kalamaja 26—

A.-B. BJÖRKLUNDS

Nejljikeodlingar i Hammar, KRISTIANSTAD

Landets största specialodling i sitt slag:

NEJLIKOR

i alla variationer erhållas hos varje blomsterhandlare i riket

STORA HOTELET, Linköping.

Innehavare: Fru JENNY KLINGBOM. Post-telegram- & telefonadress: Stora Hotellet. Linköping Intern. hotellcode. 38 rum med 50 bäddar. PRISER: Enkelrum från 5.— kr. Dubbel rum fr. 10.— kr. Lunch fr. 2.50 kr. Middag fr. 3.— kr. Supé fr. 3.— kr. Sprit — Vin — Öl.

Aktiebolaget

GESTRIKLANDS YLLEFABRIK JÄRBO

Sporttyger, melerade Filtar, Vadmal och Korderoj.

Goda kvaliteter och billiga priser.

SVEABLANDNING

främsta plasten. Partiförsäljare:

ENGWALL HELLBERG Aktiebolag, Gefle.

De Förenade Spetsfabrikernas Försäljningskola

Tel. 771-08 Grevturegatan 13 (Hörn-butiken) NORR 19203

Specialaffär för Spetsar och Byoderier. — Rikt utval av Vadstenaspetsar. Motiv och Krugar. Beställningar å linneutstyrslar. Order till landsorten expedieras omgående.

MILITAR EKIPERINGS A.-B. (MEA)

Hamngatan 3A STOCKHOLM Norrmalmstorg
Rekommenderar sina förstklassiga färdiga HERRKLÄDER, HERR- & DAMSKRÄDDERI.
Uniforms- och Sportartiklar för segling, ritt, automobilsport etc. etc.

SHELL

BENSIN OCH SMÖRJOLJOR

använder varje ekonomisk motornan SVENSK-ENGELSKA MINERALOLJE A.-B.

SVEDALA

Tegelmaskiner,
Grävmaskiner,
Stenkrossar,
Vägbyggnadsmaskiner,
Betonblandare,
Torvmaskiner,
Bränslekrossar för torv, koks och kol,
Pulveriseringsmaskiner,
Vindsriktar,
Torktrumlor,
Brikettpressar,
Transportapparater,
Rullager, Rällvagnshjul,
Skottkärrehjul,
Kokillgods,
Sagjutgods.

Aktiebolaget
Abjörn Anderson

Post- & Telegrafadr. Rikstelefon:
SVEDALA, GUMTERJET. 52, 76, 203, 4, 608 183.

REPRESENTANT CARL JÖNSSON

Postkast 38 REVAL Telef. 1536

NORRKÖPINGS APOTEKARES MINERALVATTEN-AKTIEBOLAG

Grundat 1874
Sveriges äldsta Mineralvattenfabrik
Kontor o. Fabrik: Replslagareg. 31,
NORRKÖPING

UPSALA-EKEBY AKTIEBOLAG

Telegramadress. Postadress. Telef. UPSALA,
EKEBY UPSALA EKEBYBRUK Riks 90 Allm, 92
Kakelugnar, Öppna spisar Väggbeklädnadsplattor
Keramik, Mur- & Taktegel Glasera.
Fasadtegel Dräneringsrör.

BILJETTER med tåg och båtar i hela världen.

SOVPLÅTSBILJETTER
Hjälp och råd vid PASSVISERINGAR RESGODS-
FÖRSÄKRINGAR MYNTVÄXLING

A.-B. Nordisk Resebureau

Göteborg — Stockholm — Malmö

Betald annonsplats

Den Gyllene Freden

Vid Järntorget, Stockholm
Riks 80 29.

Jönköpings stads och läns sparbank.

Stiftad 1831.
Huvudkontor i JÖNKÖPING. Avdelningskontor i Jönköping, Huskvarna, Norrahammar, Smålands Taberg.

Massörskan Rosetta Beipman

har flyttat till Lilla Kompassgatan 11—1